

TAYLAND SAYIŞTAYI YÖNETİCİ GELİŞTİRME PROGRAMI VE TÜRK SAYIŞTAYI İLE İŞ BİRLİĞİ

EXECUTIVE DEVELOPMENT PROGRAMME OF STATE AUDIT OFFICE OF THAILAND AND COOPERATION WITH TURKISH COURT OF ACCOUNTS

Nilay SAYAR¹

SUNUŞ

Tayland Sayıştayı tarafından yürütülen “Yönetici Geliştirme Programı” kapsamında Tayland Sayıştayı Başkanı Sayın Monthien Charoenpol ve beraberindeki 42 kişilik heyet, Sayıştay Başkanlığına eğitim ve karşılıklı bilgi ve deneyim paylaşımı amacıyla bir haftalık yoğun bir çalışma ziyareti gerçekleştirmiştir. 19-23 Ağustos 2024 tarihlerinde Ankara’da gerçekleştirilen programa, 04.06.2024 tarihinde Başkanlık görevini devralmış bulunan Sayın Charoenpol ile birlikte merkez ve bölge teşkilatlarından yöneticiler, denetçiler ve birim sorumluları katılım sağlamıştır. 2021-2024 dönemi için Asya Yüksek Denetim Kurumları Teşkilatı (ASOSAI) Başkanlığı görevini de yürütmekte olan Tayland Sayıştayının bu ziyareti, Türkiye Sayıştayı ile Asya bölgesindeki Sayıştaylar arasında son yıllarda gelişen yakın iş birliğinin başarılı bir örneğini oluşturmuş ve kurumsal kapasite inşa çalışmalarında Sayıştayımızın sahip olduğu potansiyelin ve dost ve kardeş ülke Sayıştaylarına sunduğu katkıların önemli bir göstergesi olmuştur.

1- Yönetim Mensubu, Sayıştay Başkanlığı Uluslararası İlişkiler Grup Başkanlığı, nilay.sayar@sayistay.gov.tr; ORCID: 0000-0002-2576-7158.

Atıf/To Cite: Sayar, N. (2024). Tayland Sayıştayı Yönetici Geliştirme Programı ve Türk Sayıştayı ile İş Birliği. Sayıştay Dergisi, 35(134), 499-505

Söz konusu çalışma ziyareti programında, iki kurumun yetkilileri tarafından denetimde yeni uygulamalar, yargı fonksiyonu, sürdürülebilir kalkınma amaçları ve yerel yönetimler gibi alanlarda sunumların yanı sıra, "Mega Projelerin Denetimi" ile ilgili olarak Türkiye'nin kamu-özel iş birliği modelinin anlatıldığı ve buna ilişkin denetim tecrübelerinin paylaşıldığı bir günlük programın Etlik Şehir Hastanesinde gerçekleştirilmesi suretiyle örnek olay incelemesine de yer verilmiştir. Ek olarak, Sayıştayın yargısal faaliyetleri hakkında bilgilenmek amacıyla Tayland Sayıştay Başkanı ve üst düzey yetkilileri Birinci Daire Başkanlığına da bir ziyaret düzenlemiştir. Tayland Sayıştayı heyetinin Sayıştay Başkanlığına yaptığı çalışma ziyareti, Sayıştay Gölbaşı Eğitim ve Sosyal Tesislerinde düzenlenen sertifika ve plaket takdimi töreni ile sona ermiştir.

Program kapsamında iki kurum arasında gelecekte yapılabilecek ortak projeler ve iş birlikleri için temel oluşturacak bilgi paylaşımları yapılmış ve karşılıklı müzakereler gerçekleştirilmiştir. Bu paylaşımların her iki ülkenin denetim kapasitelerini artırma ve uluslararası standartlara uyum sağlama hedeflerine önemli katkılar sağlayacağına inanılmaktadır.

1. TAYLAND SAYIŞTAYI ÇALIŞMA ZİYARETİ PROGRAMI VE YAPILAN PAYLAŞIMLAR

Türk Sayıştayının Tayland Sayıştayı ile süregelen iş birliği ve ilişkilerini güçlendirme amacı çerçevesinde, 19-23 Ağustos 2024 tarihlerinde Tayland Sayıştayı Başkanı ve beraberindeki heyet için Ankara'da düzenlenen programda, geniş bir yelpazede yer alan konu başlıklarında kapsamlı paylaşımlar yapılmış; ele alınan konularda her iki Sayıştay tarafından sunumlar gerçekleştirilmiştir. Ele alınan temel konu başlıkları şunlardır:

- Kamu Denetiminde Dijital Dönüşüm ve Yapay Zekanın Kullanımı
- Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının Denetimi
- Mega Projelerin Denetimi: Türkiye'de Kamu-Özel İş Birliği Projeleri ve Denetimi
- Sayıştayın Yargı Yetkisi, INTOSAI P-50 Standardının Uygulanması ve JuriSAI Girişimi
- Tayland'ın "Hesap Verebilirliği, Şeffaflığı ve İyi Yönetişimi Teşvik Etmek İçin Mali ve Finansal Disiplinler Yasası" ve Etkileri
- Covid-19 Pandemisi Sonrası Dönemde Yerel Yönetimlerin Denetimi

2. PROGRAM KAPSAMINDA YAPILAN BİLGİ VE TECRÜBE PAYLAŞIMLARI

2.1. Dijital Dönüşüm ve Yapay Zekâ

Programın ilk gününde her iki Sayıştay tarafından yapılan “Dijital Dönüşüm ve Yapay Zekâ” konulu sunumları müteakip, bu alanda kurumsal kapasitenin geliştirilmesinde karşılıklı iş birliğini geliştirme imkanları müzakere edilmiştir. Sayıştayımız tarafından geliştirilen Veri Aktarma ve Analiz (VERA) Sisteminin de tanıtıldığı sunum kapsamında, Sayıştay Veri Analizi Grubunun faaliyetleri ve kurumun veri mimarisi hakkında bilgi verilmiş olup, bilgisayar destekli denetim araçları ve tekniklerinin kullanım yöntemleri ele alınmıştır. Sunumda ayrıca, Türkiye’de genel yapay zekâ çerçevesi, iş zekasından yapay zekâya geçiş, yapay zekanın denetimde olası kullanımları ve ilgili projelerden bahsedilmiş, ayrıca Chatbot uygulaması tanıtılmıştır.

Dijital Dönüşüm ve Yapay Zekâ başlıklı ilk programın ikinci bölümünde ise denetimlerin elektronik ortamda planlanması, uygulanması, raporlanması ve bu aşamada gerçekleştirilen faaliyetlerin belgelendirilerek denetim süreçlerinin dijital ortamda yönetilmesi amacıyla geliştirilmiş olan ve 2013 yılında Sayıştay bünyesinde kullanılmaya başlanan denetim yönetimi sistemi SayCAP anlatılmıştır. Sunumda ek olarak, denetim sonuçlarının analizinin artan önemi karşısında Sayıştayın diğer bilgi yönetim sistemleriyle (VERA, PMS vb.) entegrasyonunun yanı sıra kullanıcı dostu metin editörü vb. ihtiyaçların karşılanması ve web tabanlı bir denetim yönetim sisteminin sağlanması gibi gerekçelerle 2024 yılında kullanılmaya başlanan yeni Denetim Yönetimi Sisteminin (DYS) tanıtımı yapılmıştır.

Konuk heyet tarafından yapılan konu ile ilgili sunumda ise Tayland Sayıştayının dijital dönüşüm sürecine yönelik ileri bir yaklaşımı ortaya koyan 2023-2027 Denetim Politikası ve Tayland Sayıştay tarafından düzenlenen, “Dijital Dönüşüm” konulu Bangkok Deklarasyonu 2021’in 3. Web Seminerine ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Ek olarak sunum kapsamında, pandemi dönemi sonrasında Tayland Sayıştay bünyesinde yürütülen dijital dönüşüm faaliyetleri ele alınmıştır.

2.2. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) Denetimine İlişkin Deneyimler

Tayland Sayıştayı, SKA'lar için yenilikçi denetim yaklaşımlarının geliştirilmesine yönelik olarak yürüttükleri laboratuvar ve anket çalışmalarına ilişkin deneyimlerini paylaşmış, performans denetimlerinde INTOSAI Geliştirme Girişimi (IDI) SKA Denetimi Modeli (ISAM) ve Tasarım Odaklı Düşünme yaklaşımının uygulanmasına ilişkin bilgiler aktarmıştır. Ayrıca Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının uygulamaya konulmasına yönelik olarak yürüttükleri "Mekong Nehri Havzasında Su Kaynakları Yönetimi" konulu ortak denetim çalışmasına ilişkin sunum gerçekleştirilmiştir.

EUROSAI'nin 61. Yönetim Kurulu Toplantısında, Sayıştayımızın liderliğinde kurulması kararlaştırılan "EUROSAI SKA Görev Gücü"nün kuruluş süreci ve Sayıştayın bu süreçteki rolünün aktarıldığı oturumu müteakip, Sayıştayın SKA denetimi konusunda Birleşmiş Milletler ile yaptığı iş birliği faaliyetleri, Türkiye'de Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına İlişkin 2030 Gündeminin Uygulanmasına Yönelik İşbirliği Hakkında Ortak Niyet Beyanı ve hazırlanmış olan "BM-YDK Arasında SKA Denetimlerinde Ülke Düzeyinde İşbirliği İçin Araç Kiti: Denetçiler için Tavsiyeler" başlıklı çalışma ele alınmıştır.

2.3. Mega Projelerin Denetimi: Türkiye'de Kamu-Özel İş Birliği Projeleri ve Denetimi

Tayland Sayıştayında yeni kurulan "Mega Projelerin Denetimi Grubu"na yönelik olarak Türkiye'deki deneyimlerin yararlanması amaçlanmış olup, bu kapsamda Türkiye'deki Kamu-Özel İş Birliği projeleri ve denetimine ilişkin deneyimler, saha çalışmasını da içerecek şekilde aktarılmıştır. Ankara Etlik Şehir Hastanesi bünyesinde gerçekleştirilen saha çalışmasında sağlık alanındaki yüksek teknoloji ve yapay zeka uygulamaları yerinde incelenmiştir. Program esnasında Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı Kamu Özel İşbirliği Dairesi tarafından "Kamu Özel İşbirliği Projeleri", Etlik Şehir Hastanesi Başhekimliği tarafından "Ankara Etlik Şehir Hastanesi Projesi", Sağlık Bakanlığı yetkilisi tarafından "Sağlık Bakanlığının Kamu Özel İşbirliği Projeleri ve Deneyimler" başlıklı kısa sunumlar yapılmış; mega projelerin denetimine ilişkin olarak da Sağlık Bakanlığı Denetim Ekibi tarafından "Kamu Özel İşbirliği Projelerinin Denetimi: Türk Sayıştayının Deneyimleri" konulu sunum yapılmış ve gerekli diğer konularda müzakereler gerçekleştirilmiştir.

2.4. Sayıştayın Yargı Yetkisi, INTOSAI-P 50 Standardının Uygulanması ve JuriSAI Girişimi

Yarı-yargısal bir Sayıştay olan Tayland Sayıştayının yargı yetkisini tam olarak kullanmasına yönelik yasal değişikliklerin hayata geçirilmesini sağlamak ve Sayıştayımızın bu alandaki deneyimlerinden yararlanmak amacıyla, çalışma ziyaretinin dördüncü gününde ilk olarak Sayıştayın yargı yetkisi, tarihsel süreçteki gelişimi ve günümüzdeki kurumsal yapı ve işleyişi ile sunulmuştur. “Yüksek Denetim Kurumlarının Yargısal Faaliyetlerine İlişkin İlkeler” başlıklı INTOSAI-P 50 standardının mahiyeti ve Türk Sayıştayı uygulamalarının bu standartla uyum düzeyinin de ele alındığı oturumda, yargı yetkisine sahip YDK’ları INTOSAI bünyesinde yeni bir teşkilat altında bir araya getirmeyi amaçlayan JuriSAI girişimi çerçevesinde yürütülen çalışmalar da paylaşılmıştır. Ayrıca yargısal işlevlerin uygulama çerçevesine yönelik hususların müzakeresi için heyetin bir bölümü ile Sayıştay Birinci Daire Başkanlığına bir ziyaret düzenlenmiştir.

2.5. Tayland’ın “Hesap Verebilirliği, Şeffaflığı ve İyi Yönetişimi Teşvik Etmek İçin Mali ve Finansal Disiplinler Yasası” ve Etkileri

Aynı gün öğleden sonra Tayland Sayıştayı tarafından, “Kamu Mali ve Finansal Disiplinler Yasası” ve “Devlet Denetimine İlişkin Organik Kanun” çerçevesinde denetim ve raporlama süreçleri hakkında detaylı bir sunum gerçekleştirmiştir. Sunumda, “Devlet Denetimine İlişkin Organik Kanun”un ilgili maddeleri esas alınarak, denetlenen kurumlarda mali disiplinin teşvik edilmesi için denetçi ve bilir kişinin rollerinden bahsedilmiş, konu örnekler üzerinden tartışılmıştır.

Ardından gerçekleştirilen “Mali ve Finansal Disiplini Geliştirme Programı” konulu sunumda ise yerel idari kuruluşlar için Finansal ve Mali Disiplin Değerlendirmesi (FFDA) projesi kapsamında geliştirilen Finansal ve Mali Disiplin Geliştirme Programı tanıtılmış ve bu programın, ilgili kuruluşların faaliyetlerine ilişkin bir ön değerlendirme yapmaları için değerli bir araç olarak hizmet ettiği ifade edilmiştir. Programın, uygulamaların ilgili yasa ve yönetmeliklere uygun olup olmadığının belirlenmesine yardımcı olduğu, herhangi bir tutarsızlık tespit edilmesi durumunda, düzeltici eylemlere rehberlik etmek için kullanılabileceği, böylece mali ve finansal disipline sıkı sıkıya bağlılığın teşvik edildiği belirtilmiştir.

2.6. Pandemi Döneminde Yerel Yönetimler Tarafından Yürütülen Uygulamalar ve Sayıştay Denetimleri

Programın son gününde Covid-19 pandemisi döneminde uzaktan çalışma kapasitesinin inşası ve pandemi ile ilişkili programların yerel yönetimler bağlamında denetimine ilişkin deneyimler paylaşılmıştır. Her iki Sayıştay tarafından yapılan sunumlarda, Covid-19 pandemisi döneminde yürürlüğe giren ve yoğun bir biçimde uygulanan mevzuat hükümleri ve bu çerçevede yürürlüğe konulan programlar, yerel yönetimler tarafından alınan önlemler, artırılan sosyal yardımlar ve hayata geçirilen çeşitli yeni uygulamalar ve bu çerçevede yürütülen denetim çalışmaları konusunda tecrübe paylaşımı gerçekleştirilmiştir. Ayrıca bu dönemde her iki Sayıştay tarafından gerçekleştirilen denetim faaliyetleri ve araçları, geliştirilen önlemler ve uygulanan yeni çalışma yöntemleri ve ortak denetimler detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

Tayland Sayıştayı tarafından COVID-19 sonrası dönemde yerel yönetim kuruluşlarının denetimi sürecinde gerçekleştirilen performans denetimleri kapsamında, yerel yönetim kuruluşlarının aşı tedariki ve yönetimi projesine yönelik denetim çalışmasında elde edilen bulgular paylaşılmıştır.

Denetim deneyimlerine ilişkin "Tayland İnovasyon Listesi: Yerel Yönetim Kuruluşlarında Yolsuzluğa Karşı Bir Yöntem" başlıklı diğer bir sunumda ise inovasyonun teşvik edilmesini amaçlayan bir projenin yerel yönetimler nezdindeki uygulama sonuçlarına yönelik denetime ilişkin deneyimler paylaşılmıştır. Tayland Bilim ve Teknoloji Bakanlığı, Ulusal Bilim ve Teknoloji Geliştirme Ajansı aracılığıyla, Tayland İnovasyon Listesi'ne kayıt için başvuran ürünlerin ve yenilikçi hizmetlerin niteliklerini doğrulamaktan ve Bütçe Bürosu da bu yenilikçi ürün ve hizmetlerin fiyat doğrulamasından ve nihayetinde Tayland İnovasyon Listesinin oluşturulmasından sorumludur. COVID-19 salgınından sonra Tayland hükümeti, inovasyona dayalı ürün ve hizmetler ile ekonomik iyileşmeye öncelik vermiştir. Hükümet bu süreci kolaylaştırmak için kamu alımlarını bir araç olarak kullanmış, devlet kurumlarına, kamu teşebbüslerine ve yerel yönetim kuruluşlarına, özellikle de ürüne sahip tek bir satıcı varsa, seçici veya özel alım yöntemleriyle Tayland İnovasyon Listesi'nde listelenen satıcılardan ürün tedarik etmeleri için özel ayrıcalıklar tanımıştır. Uygulama sonuçlarını değerlendiren Tayland Sayıştayı, tespit ettiği başlıca bulguları ve alınması gereken önlemlere ilişkin önerilerini paylaşmıştır.

GENEL DEĞERLENDİRME

Tayland Sayıştayı tarafından gerçekleştirilen çalışma ziyareti, bir yandan karşılıklı bilgi ve deneyim paylaşımları ile her iki Sayıştayın alanda iş birliği ve ortak çalışma motivasyonunu artırırken diğer yandan denetim alanındaki yeni uygulamalara ilişkin deneyimlerin karşılıklı paylaşımı açısından önemli bir fırsat oluşturmuştur. Sunumlarda özellikle, denetim süreçlerinde kullanılan çağdaş yöntemler ve teknolojilerin ayrıntıları ele alınmış, bu alandaki yenilikçi yaklaşımlar detaylandırılmış, bu kapsamda sunulan yeni denetim teknikleri, veri analizi, risk yönetimi ve denetim standartları gibi alanlardaki gelişmeler, her iki kurumun mevcut uygulamalarını daha etkin ve verimli hale getirmesi için önemli bir kaynak oluşturmuştur.

Program süresince denetim süreçlerinde teknolojinin ve yenilikçi yöntemlerin entegrasyonunun önemi vurgulanmış, modern araç ve tekniklerin nasıl uygulanabileceğine dair pratik bilgiler sunulmuştur. Mega projelerin denetimi konusunda yapılan saha çalışmaları ise belirli alanlardaki yeni uygulamaların pratikte nasıl işlediğini görme fırsatı sunarak, teorik ve pratik bilginin birleştirilmesini desteklemiştir. Gerçekleştirilen program, denetim alanında sürekli gelişimin ve yenilikçiliğin teşvik edilmesine yönelik uluslararası iş birliği ve dayanışmanın önemli bir örneğini teşkil etmiştir.